

Ἀπόψεις

Τουρκία: Οἱ Ἀλεβίτες

τοῦ Νικολάου Ι. Μέρτζου*

Ο ΑΛΕΒΙΣΜΟΣ ἀποτελεῖ, μετὰ τὸν Σουνιτισμὸ καὶ τὸν Σιιτισμὸ, μίᾱ ἀπὸ τὶς ἰσχυρότερες καὶ παλαιότερες μυστικιστικὲς παραδόσεις στὸ Ἰσλάμ. Οἱ ἀκόλουθοί τῆς ὀνομάζονται Ἀλεβίτες, Alevi στὴν τουρκικὴ. Αὐτοὶ ἀναγνωρίζουν ὡς πνευματικὸ ἡγέτη τους τὸν Ἄλι, γαμβρὸ τοῦ Μωάμεθ, καὶ εἶναι φιλελεύθεροι, φιλικοὶ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς. Δὲν προσεύχονται στὰ τζαμίᾱ οὔτε νηστεύουν στὸ Ραμαζάνι, καὶ οἱ γυναῖκες τους δὲν φοροῦν μαντίλα. Γ' αὐτὸ ἀρχικὰ ὑποστήριξαν θερμὰ τὸ κοσμικὸ Κράτος πού ἱδρυσε ὁ Κεμάλ ἀλλὰ πού σύντομα ἐστράφη ἐναντίον τους, διότι οὐδέποτε ἐπέτρεψε τὸν ἀντίλογο οὔτε τοὺς ἀναγνώρισε καθεστῶς μειονότητας καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματα. Ἀντιστρατεύονται τοὺς Σουνίτες, πού ἐπικρατοῦν συντριπτικὰ στὴ χώρα καὶ πού συχνὰ ἐξαπέλυσαν ἐναντίον τους αἱματηροὺς διωγμοὺς ἤδη ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνα μέχρι τοὺς καιροὺς μας. Τὸ 1925 ὁ Κεμάλ κλείνει τοὺς τεκέδες τους καὶ οὐσιαστικὰ τοὺς κάνει πολίτες β' κατηγορίας, ὁπότε οἱ Κούρδοι Ἀλεβίτες, Ζάζοι ἀποδύονται σὲ ἔνοπλες ἐξεγέρσεις. Μεταξὺ 1937-1938 ὁ Στρατὸς σφαγιάζει 13.000 Ἀλεβίτες στὸ Ντερισίμ. Τὸ 1978 ἡ Στρατοχωροφυλακὴ σφαγιάζει χιλιάδες Ἀλεβίτες στὸν Καχραμάν Μαρὰς. Τὸ 1980 ὁ Ἐβρέν ἀπαγορεύει τὶς δημόσιες συναθροίσεις τους. Τὸ 1993 στὴ Σεβάστεια οἱ Γκρίζοι Λύκοι ὑπὸ τὰ ἀπαθὴ βλέμματα τῶν ἀρχῶν πυρπολοῦν τὸ ξενοδοχεῖο Medimak ὅπου Ἀλεβίτες τελοῦσαν μιά θρησκευτικὴ γιορτὴ. Καίγονται ζωντανοὶ 35 πιστοί. Ἀνάλογοι διωγμοὶ στὴν Μαλάτεια καὶ ἄλλοι.

Ὁ Τούρκος Ταγίπ Ρετζέπ Ἐρντογάν τοὺς βρίσκει ἐξ ἀρχῆς ἀπέναντί του διότι τὸ κυβερνῶν κόμμα του κηρύσσει τὸ Ἰσλάμ τῶν Σουνιτῶν καὶ οἱ Ἀλεβίτες πρεσβεύουν ἀντίθετη θρησκευτικὴ πίστη. Εἶναι φιλελεύθεροι, κοσμικοὶ καὶ ἀνεκτικοί. Ἐτοὶ συντάσσονται μὲ τὴν Ἀριστερά, ἐνῶ πολλοὶ νέοι τους προσχωροῦν στὸν μαρξισμό. Χιλιάδες Ἀλεβίτες τὸν Ὀκτώβριο 2015 μετέχουν στὴν μεγάλη ἀντικυβερνητικὴ συγκέντρωση διαμαρτυρίας στὴν Ἄγκυρα, ὁπότε ἐξαπολύεται ἐναντίον τῆς ἐπίθεση τρομοκρατῶν. Οἱ νεκροὶ ἀνῆλθαν σὲ 107 καὶ οἱ τραυματίες σὲ 500! Οἱ περισσότεροι ἦσαν Ἀλεβίτες. Ὁ Ἐρντογάν ἀντεπιτίθεται μὲ τὸ σπαθὶ τῆς ἐξουσίας του:

1ον Ἐκατοντάδες σχολεῖα λαϊκῆς –μὴ θρησκευτικῆς– παιδείας μετατρέπονται σὲ ἰσλαμικὰ Ἰμάμ-Χατίπ πού ἄλλοτε ἐξεπαιδεύαν μόνον Ἰμάμηδες Σουνίτες. Τώρα τὰ παιδιὰ τῶν Ἀλεβιτῶν διδάσκονται ἐπὶ 13 ὥρες τὴν ἔβδομάδα τὸ Κοράνι, ἀραβικὰ καὶ τὴ ζωὴ τοῦ Προφήτη Μωάμεθ σύμφωνα μὲ τὴν ἐκδοχὴ τῆς Σούνας. Γενίτσαροι! Μεταξὺ 2010-2014 ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἰμάμ-Χατίπ αὐξήθηκε κατὰ 73%. Ὁ Ἐρντογάν καυχῆθηκε δημόσια ὅτι σ' ὅλη τὴν μακρὰ θητεία του τὰ πολλαπλασίασε ἐνῶ εἶχε παραλάβει μόνον 63.000. Ἀδιαφορεῖ ὅτι διαμαρτύρονται οἱ γονεῖς, ὅτι τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριο ἔκρινε πῶς παραβιάζει τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ὅτι τὸ Συνταγματικὸ Δικαστήριο κήρυξε ἀντισυνταγματικὲς ὅλες τὶς σχετικὲς πράξεις. Ὅμως, κάτω ἀπ' τὸ χαλί οἱ βόμβες παραμένουν βόμβες.

2ον Ἐκδιώκει τοὺς Ἀλεβίτες ἀπὸ τὶς πατρογονικὲς ἐστίες τους, τῆς Ἀνατολίας, καὶ ἐκεῖ ἐγκαθιστὰ Σουνίτες πρόσφυγες τῆς Συρίας.

3ον Ἀρνεῖται νὰ χρηματοδοτήσει τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς θρησκευτικὸς οἴκους τῶν Ἀλεβιτῶν οἱ ὁποῖοι πληρώνουν φόρους χωρὶς νὰ εἰσπράττουν κρατικὴ μέριμνα.

4ον Μὲ πρόσχημα τὴν δημιουργία ἀναπτυξιακῆς ζώνης στὸ Κιζίκ Αἰματοῖν τὸν Μάρτιο 2016 ἐξεδίωξε τοὺς Ἀλεβίτες ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ τὰ χωράφια τους.

Οἱ Ἀλεβίτες τῆς Τουρκίας ἀνέρχονται σὲ 20 περίπου ἑκατομμύρια. Ἀπὸ αὐτοὺς τὰ 2,5 ἑκατομμύρια εἶναι Κούρδοι. Ἀλεβίτες ἐπίσης ἀποτελοῦν τὸ 12% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Συρίας τὴν ὁποία κυβερνοῦν ἐπὶ μισόν σχεδὸν αἰῶνα ἀφ' ὅτου ἐπέβαλαν τὸ καθεστῶς τῶν ὁμοθρήσκων τους Προέδρων Ἀσσαντ –πατέρα καὶ γιοῦ.

Ἡ Δύση προκάλεσε στὴ Συρία τὸ χάος, μυριάδες νεκροὺς καὶ τρία τουλάχιστον ἑκατομμύρια πρόσφυγες ὅταν ἐπενέβη μὲ προσωπεῖο στὴ Δημοκρατία ἀλλὰ πραγματικὸ στόχο τὴν ἐπικυριαρχία τῆς καὶ τὴν ἐκδίωξη τῆς Ρωσίας ἀπὸ τὶς βάσεις τῆς. Οἱ Σουνίτες Σύροι ἐπαναστάτησαν κατὰ τοῦ καθεστῶτος τῶν Ἀλεβιτῶν ὑπὸ τὸν Ἀσσαντ. Καὶ οἱ Κούρδοι πῆραν τὰ ὄπλα γιὰ νὰ κερδίσουν τὴν αὐτονομία τους. Τὸ τρίγωνο τοῦ διαβόλου συμπλήρωσαν οἱ Ἰσλαμιστὲς Σουνίτες τοῦ ISIS πού μάχονται κατὰ τῶν «ἀπίστων» Μουσουλμάνων Ἀλεβιτῶν, Σιιτῶν, τῶν γηγενῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Δυτικῶν γιὰ νὰ ἐγκαθιδρύσουν τὸ Χαλιφάτο τοῦ Ἰσλάμ στὰ μεσαιωνικὰ του ὄρια –σὲ ὅλη τὴ Μέση Ἀνατολή καὶ στὴ Βόρειο Ἀφρική.

Ὁ Ἐρντογάν κήρυξε τὸν πόλεμο στὸν Πρόεδρο Ἀσσαντ γιὰ νὰ ἐνισχύσει τοὺς ὁμοθρήσκους τοῦ Σουνίτες Σύρους. Στὴν πραγματικότητα τρέμει μήπως οἱ Ἀλεβίτες τῆς Τουρκίας αὐτονομηθοῦν καὶ ἐνωθοῦν μὲ τοὺς Σύρους ὁμοθρήσκους τους. Ἄλλωστε, πιστεύει ὅτι εἶναι ὁ μόνος νόμιμος δικαιούχος τοῦ Χαλιφάτου, διότι οἱ χῶρες του ἦσαν ἐπαρχίες τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μὲ Χαλίφη τὸν Σουλτάνο.

Ἡ ἱστορία δείχνει ὅτι τὰ πράγματα στὴν Ἀνατολή ἦσαν ἀνεκαθεν πολὺ πιὸ σύνθετα ἀπὸ ὅσο τὰ ἀντιλαμβάνεται ἡ πολιτικὴ. Ὁ ζωτικὸς χῶρος τῆς Τουρκίας εἶναι –πάντα ἦταν– ἀδύνατον νὰ ἐνοποιηθεῖ ὅσο καὶ νὰ προσπαθεῖ ἡ ἐκάστοτε ἐξουσία.

Ὅστόσο, ἡ τουρκικὴ διπλωματία, πιστὴ στὴν παράδοση τῶν Φαναριωτῶν, γνωρίζει καὶ συχνὰ ἐπιτυγχάνει νὰ ἐξάγει τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ νὰ τὰ χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν στρατηγικῶν σκοπῶν τῆς. Αὐτὸ ἐπιχειρεῖ νὰ ἐπιτύχει μὲ τὸ ἐκρηκτικὸ προσφυγικὸ πρόβλημα καὶ τὴν κλιμακούμενη ἐπιθετικὴ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία μάλλον ἀγνοεῖ ὅτι περίπου 3.000 πολίτες τῆς εἶναι Ἀλεβίτες στὴν περιοχή τοῦ Ἐβρου ὅπου, ἐπὶ πλεόν, ὑπάρχει ὁ χῶρος Λατρείας τοῦ Σαγίντ Ἀλί Σουλτάν, τὸ δεῦτερο σημαντικότερο ἱερό προσκύνημα ὅλων τῶν Ἀλεβιτῶν.

**Πρώην Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἱστορικός*

